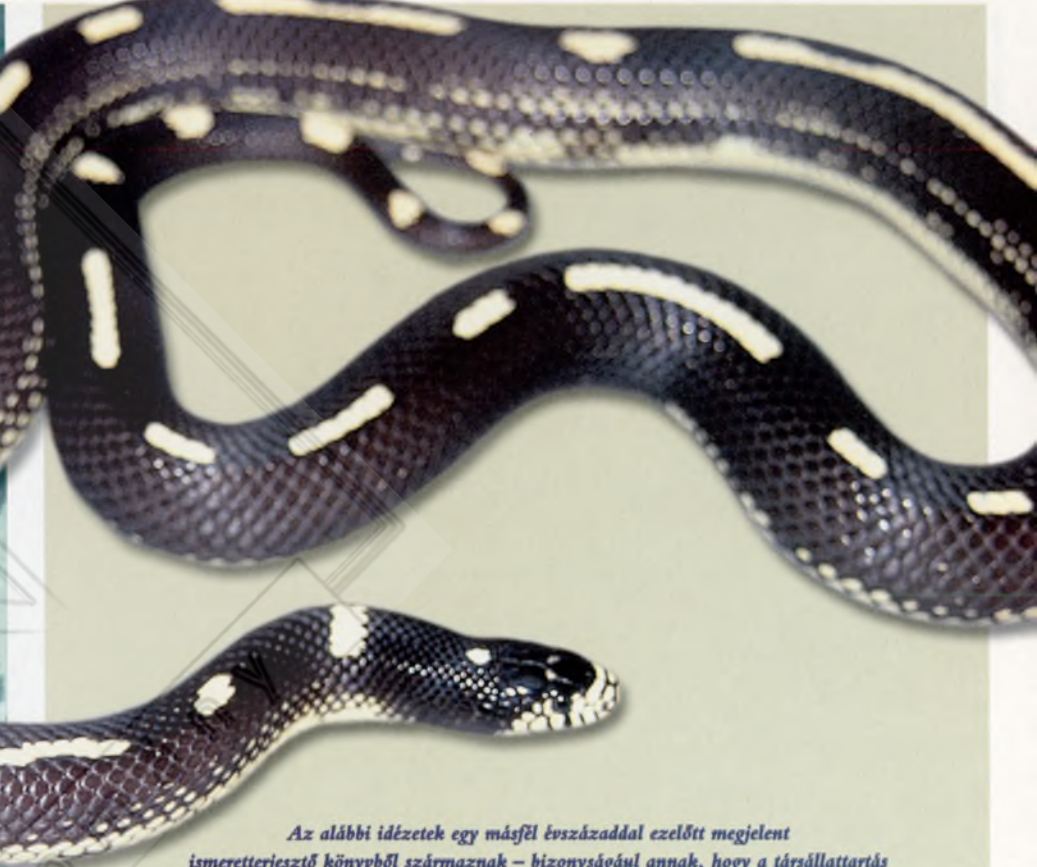

Új jöszög születik: a kígyók, pókok és egyéb terráriumi állatok tenyésztőitől származó állatok kialakulása a háziállat-tenyésztés kezdetét jelzi

Az alábbi idézetek egy másfél évszázaddal ezelőtt megjelent ismeretterjesztő könyvből származnak – bizonyosságul annak, hogy a társállattartás igénye jócskán megelőzte a városi betontengerek létrejöttét

...A kínaiak és más ásiak minden évben fog-
nak papagájfiakat , azokat tartják egy ideig ,
aztán ha feles számmal vannak , piacra viszik
eladni. Az ott lévő európaiak megveszik azo-
kat , kihozzák Európába 's itt eladják ahoz
képest , millyenek , nagyok vagy kicsinyek ,
fiatalok vagy vének , szépek vagy nem szépek
, igen drágán. Az ázsiaiak gyakran olly gono-
szok , hogy kifestik a' nem igen szép papagá-
jokat , hogy azokért több pénzt kaphassanak.
„Mi az ára egy szép fiatal papagájnak ?”
Harmincz – negyven ezüst forint , 's ha már
szelid 's valamennyire szólalni is tud , nyolcz-
van , kilenczven , sőt száz ötven és több is...

őket nem tanácsos , mert így nemcsak az asz-
talokat , almáriumokat , ablakokat , hanem
ruhákat is , sőt mind azt , a' mit találnak ,
megrágják és elmozsolják 's utoljára mégis
elillantanak...

...Egyiptomban a' fürkészpetymeget vagy ich-
neumont megszelidítik , 's macska gyanánt
tartják a' házaknál , t. i. egereket és pat-
kányokat fogatnak vele. Vannak olly emberek
, kik annak szelidítésével foglalatokodnak , 's
vásárra viszik. De ezeknek sokkal nagyobb
kedvök és hajlandóságuk van a' ragadozásra ,
mint a' mi macskáinknak: mert bevadásszák
a' gyököket , kígyókat , békákat 's mind azt,
valami élő állat csak elibök kerül ; sőt a' ku-
tyáktul , macskáktul és fiatal krokodiloktul
sem félnek ; hanem azokra ráütnek , me-
nyomják 's megeszik...

...Egykor bizonyos parasztember egy kosár
körtét vitt ura nevével egy más urhoz , kihez
bemenvén két nagy majom jött szemközt vele
, kik aranyos kék ruhába voltak felöltözve és
kard is volt az oldalukon ; ezek neki estek a'
kosárnak , kikapkodván abbul néhány gyü-
mölcset. A' paraszt soha élteben illy állatokat
nem látván , levette előttök kalapját 's csak
tartotta nekik a' kosarat. Mikor aztán átadta
volna az urnak a' küldött ajándékot , ez kérdé-
tőle , miért nincs tele a' kosár ? Az együgyü
ember felelé : hisz uram tele volt , de az urfiak
felét is kikapkodták...

...Ugy-e fiaim , ti is szeretnétek , ha illy lán-
czos , furcsa kis mókustok volna ? Én tudom
hogy szeretnétek , 's ebben kedveteket töltheti
egyszer valaki. De ökemök minden
faeszközöket összerágnak , valamit csak
megkaphatnak. Azonban unalmas zörgést is
csinálnak lánczaikkal ; szabadon hagyni pedig

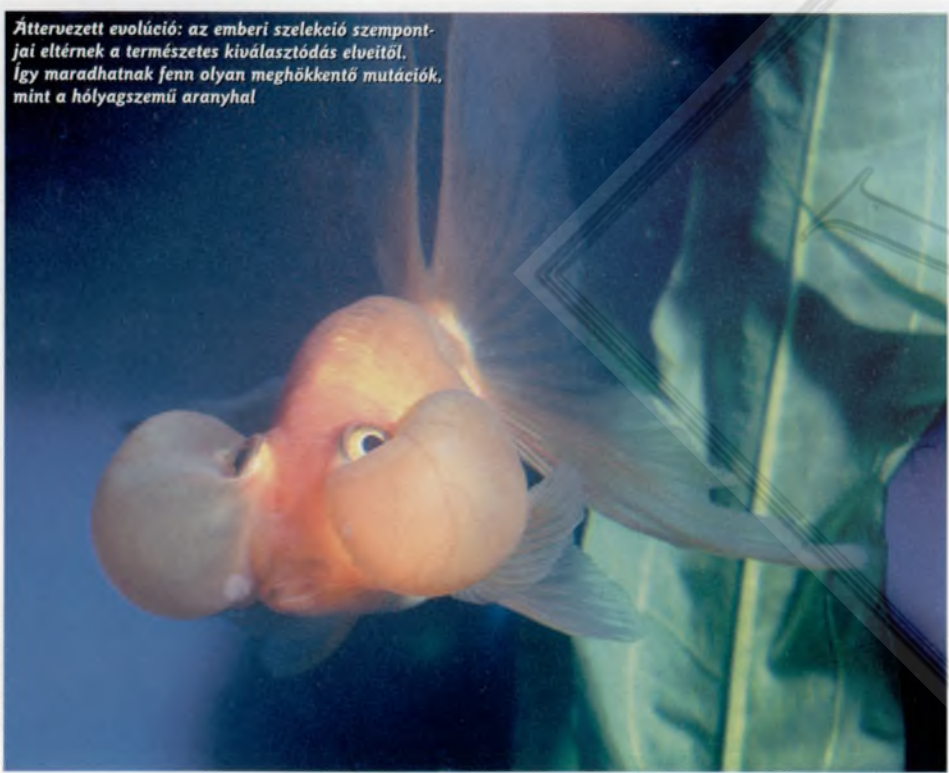
jok megtapadtak az ember környezetében,
mások ellenálltak minden kísérletnek. Sok
hiábavaló próbálkozás után le kellett tenni
például Ázsiában a gepárd háziiasításáról – a
kontinensről ugyanis elfogytak a befogható
példányok. De megmosolyognánk azt is,
aki ma elindulna vaddisznót fogni magá-
nak: felesleges, de lehetetlen is az első lé-
péstől végigjárni a domesztikáció évezre-
des útját. A tenyésztésnek a társállatok esetében
is ki kell váltania a vadonból történő
befogást: amelyik fajnál ez nem meg-
oldható, azt el kell engednünk magunktól,
nehogy az ázsiai gepárd sorsára jusson.

Ütlevél a jövőbe

Azokat az állatokat azonban, amelyek a va-
dontól elszakadva, az ember oltalmában
szaporodásnak indulva új, háziiasított popu-
láció alapjait vetették meg, nem tekinthet-
jük egyértelműen veszteseknek. Ellenke-
zőleg: az embernek hajtott lelki haszonért
cserébe olyan evolúciós előnyhöz jutottak,

amely a dolgok jelenlegi állása szerint egye-
dül biztosítéka lehet fennmaradásuknak.
Szemben azokkal a fajokkal, amelyek az
ember kapzsisága vagy akár pusztító felelőt-
lensége végleg eltörölt a Föld színéről, ezek
az élőlények nem vesztek el, csak megvál-
tozott körülmények között folytatják
törzsféjlődésüket. Történetük szép lassan
különválnak a természetben maradt társai-
kétől, de nem biztos, hogy nem ők lesznek
a sikeresebbek. Ha bolygónk sorsa a közel-
jövőben jelentős fordulatot nem vesz, szá-
molnunk kell azzal, hogy az evolúció fő
szelekciós tényezője a jövőben egyre in-
kább az emberrel való együttélésre való
képesség lesz. Mára kezd körvonalazódni,
hogy az újfajta hasznosításra, a társállat sze-
reprekőrére mely fajok bizonyultak alkalmas-
nak. Velük kell továbbindulnunk azon az
ösvényen, amelyen az elmúlt évtizedek
alatt megtették az első lépéseket.

Mirtse Áron

Áttermesztett evolúció: az emberi szelekció szempont-
jai eltérnek a természetes kiválasztódás elveitől.
Így maradhatnak fenn olyan meghökkenítő mutációk,
mint a hólyagszemű aranyhal

Raff György Természettörténeti
gyermekes számára.
1846.